

NCDO-Draagvlakonderzoek 2006

I - Inleiding

Achtergrond en doel van het onderzoek

NCDO, de Nationale Commissie voor internationale samenwerking en Duurzame Ontwikkeling, heeft in de maanden april, mei 2006 een onderzoek laten houden onder personen van 18 jaar en ouder in Nederland. Het onderzoek is het laatste in een reeks van onderzoeken die in deze vorm vanaf 1994 elke vier jaar gehouden zijn. Het voorlaatste in 2002. In dit rapport wordt verwezen naar uitkomsten uit vorige onderzoeken.

In het onderzoek zijn aan personen in een steekproef uit de Nederlandse bevolking vragen gesteld met betrekking tot kennis, meningen en attitudes met betrekking tot ontwikkelingslanden en internationale samenwerking.

Opzet en uitvoering

Het onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van NCDO. De vragenlijst werd opgesteld door senior onderzoeker Tom van Veen van Focus Research Market in samenwerking met NCDO-medewerkers. Het veldwerk en de dataverwerking werden uitgevoerd door marktonderzoeksbureau ibt Marktonderzoek in Amsterdam, onder leiding van Herman Engel. Er werd een landelijk representatieve steekproef van n=807 personen van 18 jaar en ouder ondervraagd. De uitvoering was telefonisch volgens de CATI-methode (computer gestuurde telefonische interviews). De vragenlijst werd uitgetest in een pilot-onderzoek op 30 maart 2006. Het veldwerk werd uitgevoerd van 11 april tot en met 10 mei 2006. De vraaggesprekken duurden gemiddeld 20 minuten.

Er is een landelijke, aselechte steekproef van telefoonnummers gebruikt. De gesprekken zijn overwegend 's avonds gehouden. Indien bij de eerste poging tot een gesprek niemand aanwezig was, zijn op andere dagen en ook andere tijdstippen van de dag, nog drie pogingen gedaan om een contact tot stand te brengen.

Indien meer personen van 18 jaar en ouder op een adres voorkwamen, werd via een aselechte methode (degene die het eerst jarig is) een respondent geselecteerd. Was deze niet aanwezig, dan werd geprobeerd een afspraak te maken voor een gesprek met deze persoon.

In 1994, 1998 en 2002 is het onderzoek op dezelfde wijze uitgevoerd. De veldwerkperiode lag altijd in het begin van het jaar. Er werden in vorige jaren steeds ook ongeveer 800 respondenten ondervraagd, representatief voor personen van 18 jaar en ouder in Nederland.

De tabellen

De tabellen van alle vragen zijn uitgesplitst naar:

- Budget ontwikkelingssamenwerking: of men vindt dat het geld dat Nederland aan ontwikkelingssamenwerking besteedt vergroot moet worden = *meer*, *gelijk* moet blijven, of moet worden verminderd = *minder*)
- Geslacht
- Leeftijd
- Opleidingsniveau (hoogstgenoten opleiding), aldus ingedeeld:
laag lager onderwijs (lo) en lager beroepsonderwijs (lbo)
midden middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (mavo) en middelbaar beroepsonderwijs (mbo)
hoog havo en vwo, hbo en universitair
- Politieke voorkeur
- Werkzaamheid bij de (*semi*-)overheid (overheid, gezondheidszorg, onderwijs), *overig werkzaam*, voornamelijk in het bedrijfsleven en *niet werkzaam*.

De percentages in vrijwel alle tabellen in de rapporttekst zijn gebaseerd op de gehele steekproef. Als ze op de aantallen van de subgroepen betrekking hebben, dan zijn de n-getallen daarvan vermeld.

Soms, in gevallen waarin twijfel bij de lezer mogelijk zou kunnen zijn, wordt toch de basis 'alle ondervraagden' vermeld.

Betrouwbaarheid van de resultaten

Bij steekproefonderzoek gelden statistische betrouwbaarheidsmarges. Bij de gehanteerde steekproefomvang van n=800 gelden afwijkingmarges die grotendeels liggen tussen 1,5% en 3,5%. Geeft bijvoorbeeld 5% of 95% van de respondenten een bepaald antwoord, dan geldt daarbij een marge van 1,5%, en het ligt het percentage in werkelijkheid tussen 3,5% en 6,5%, respectievelijk 93,5% en 96,5%.

De afwijkingmarge is bij uitkomsten van 50% of daaromtrent (in absolute zin) het hoogst: 50% + of – 3,5%. Bij kleinere n-getallen, aangetroffen in de uitsplitsingen, zijn de afwijkingen groter.

Bij deze afwijkingmarges wordt uitgegaan van een betrouwbaarheidsniveau van 95%, d.w.z. er is een kans van 5%, één op de twintig, dat de afwijking in werkelijkheid groter is. Een en ander volgens in onderstaande tabel opgenomen percentages.

n	steekproefpercentage										
	1%	2%	5%	10%	15%	20%	25%	30%	35%	40%	50%
	99%	98%	95%	90%	85%	80%	75%	70%	65%	60%	50%
25	3,9%	5,5%	8,5%	11,8%	14,0%	15,7%	17,0%	18,0%	18,7%	19,2%	19,6%
50	2,8%	3,9%	6,0%	8,3%	9,9%	11,1%	12,0%	12,7%	13,2%	13,6%	13,9%
100	2,0%	2,7%	4,3%	5,9%	7,0%	7,8%	8,5%	9,0%	9,3%	9,6%	9,8%
150	1,6%	2,2%	3,5%	4,8%	5,7%	6,4%	6,9%	7,3%	7,6%	7,8%	8,0%
250	1,2%	1,7%	2,7%	3,7%	4,4%	5,0%	5,4%	5,7%	5,9%	6,1%	6,2%
300	1,1%	1,6%	2,5%	3,4%	4,0%	4,5%	4,9%	5,2%	5,4%	5,5%	5,7%
400	1,0%	1,4%	2,1%	2,9%	3,5%	3,9%	4,2%	4,5%	4,7%	4,8%	4,9%
500	0,9%	1,2%	1,9%	2,6%	3,1%	3,5%	3,8%	4,0%	4,2%	4,3%	4,4%
800	0,7%	1,0%	1,5%	2,1%	2,5%	2,8%	3,0%	3,2%	3,3%	3,4%	3,5%

De belangrijkste uitkomsten van de afgelopen twee onderzoeken zijn getoetst op statistische significante van de verschillen op een 95% betrouwbaarheidsniveau. In de tabellen in de rapporttekst zijn deze verschillen aangegeven door het significant hogere percentage **vet** weer te geven, en het significant lagere percentage onderstreept.

II - Resultaten

1. Reizen

Om de respondenten los te maken en het perspectief op de wereld, of in ieder geval buiten Nederland te openen, werd eerst een aantal vragen over vakantie en bestemmingen gesteld. In de drie voorgaande onderzoeken werd dit op dezelfde wijze gedaan.

Tweederde van de ondervraagden is van plan dit jaar op vakantie te gaan. De helft (48%) van alle ondervraagden wil naar het buitenland gaan. Een minderheid (8%) wil in Nederland blijven, 5% is beide van plan. De uitkomsten komen overeen met die van vier jaar geleden.

Het aantal Nederlanders met reiservaring buiten Europa is weer toegenomen: 1994 36%, 1998 43%, 2002 47% en 2006 56%. De bezochte werelddelen zijn voornamelijk: Noord-Amerika 25%, Azië 22%, Afrika 19% en Latijns-Amerika 16%. Afrika is sterk gestegen, Australië gedaald.

Als kosten geen rol zouden spelen geeft de lijst van voorkeursbestemmingen grotendeels hetzelfde beeld. Maar nu komt Australië met 20% als wens naar voren. Daarnaast zou 17% in dat geval in Europa willen blijven en 3% in Nederland.

2. Welvaartsverwachtingen

Tabel 1: Verwachting ontwikkeling welvaart in Nederland in de komende 10 jaar

Welvaart in Nederland:	1994 %	1998 %	2002 %	2006 %
Zal dalen	50	24	36	26
Zal stijgen	14	34	21	34
Blijft gelijk/weet niet	36	42	43	43

De verwachting voor Nederland is conjunctuur-gevoelig, het geeft het gevoel van het moment weer. De Nederlander is weer veel optimistischer dan vier jaar geleden.

Tabel 2: Verwachting ontwikkeling welvaart in ontwikkelingslanden in de komende 10 jaar

Welvaart in ontwikkelingslanden:	2006 %
Zal dalen	25
Zal; stijgen	32
Blijft gelijk/weet niet	43

N.B. Deze twee vragen zijn split-run aan representatieve helften van de steekproef gesteld.

In de vorige onderzoeken werd voor de ontwikkelingslanden naar de verwachting van de ontwikkeling van de armoede gevraagd. Dat was niet vergelijkbaar met de vraag inzake Nederland. Bovendien beschouwen we het bij nader inzien als een suggestieve vraag. De helft of ruim de helft van de ondervraagden verwachtte in de vorige drie onderzoeken een vergroting van de armoede in ontwikkelingslanden. Men heeft nu (2006) dezelfde verwachting t.a.v. de ontwikkelingslanden als t.a.v. het eigen land. Maar dit natuurlijk vanuit het welvaartsniveau waarop men zich nu bevindt, en het beeld dat men van de ontwikkelingslanden heeft. Dat wordt in de volgende paragrafen behandeld.

Millenniumdoel halvering armoede in 2015

De vraag luidde: "Een internationale doelstelling is dat in 2015 het aantal mensen dat onder de armoedegrens leeft, is gehalveerd. Hoe groot denkt u dat de kans van slagen is?" De antwoordmogelijkheden werden voorgelezen in een 5-puntsschaal die liep van 0% (geen kans van slagen), ongeveer 25% (kleine kans), ongeveer 50% (half – half kans), naar 75% (grote kans) en 100% (slaagt zeker).

In de volgende tabel wordt de antwoorden 75% en 100% weergegeven als positief of optimistisch, het antwoord 50% als half – half en de antwoorden 25% en 0% als negatief of pessimistisch.

De data in de vakken 'Millenniumdoelen' zijn verzameld in in de periode 2003-2006 door NCDO gehouden onderzoeken.

Tabel 3a: Mate van optimisme t.a.v. halvering aantal mensen dat onder armoedegrens leeft in 2015
Basis: alle ondervraagden

Verwachting:	Millenniumdoelen					Draagvlak
	2003 n=751 %	2004 n=1001 %	2005 augustus n=1006 %	2005 septembe r n=1001 %	2006 januari n=1000 %	2006 april/mei n=807 %
Positief/optimistisch	5	6	6	4	4	3
Half-half	18	19	19	12	13	19
Negatief/pessimistisch	75	75	75	82	82	77

Het beeld verandert niet, men heeft geen vertrouwen in de haalbaarheid van armoedehalvering. Alleen in september 2005 en januari 2006, na de VN-top over de Millenniumdoelen, was men nog pessimistischer.

Vervolgens werd in het onderzoek dezelfde vraag gesteld t.a.v. een aantal landen. Zie de volgende tabel.

Tabel 3b: Mate van optimisme t.a.v. halvering aantal mensen dat onder armoedegrens leeft in 2015 in een aantal landen
Basis: alle ondervraagden

Verwachting:	China %	Turkije %	Suriname %	Zuid- Afrika %	Indonesië %	Kenia %
Positief/optimistisch	29	21	6	6	5	2
Half-half	34	36	28	25	26	12
Negatief/pessimistisch	35	41	63	66	67	80

Er is een redelijke mate van optimisme t.a.v. China en Turkije, maar tegelijk pessimisme. Men is bijna in gelijke mate negatief wat betreft Suriname, Zuid-Afrika en Indonesië, maar minder als over de ontwikkelingslanden in het algemeen (zie 3a). Kenia wordt geheel vereenzelvd met 'de ontwikkelingslanden en over de kans van armoedehalvering in dat land is men uitgesproken pessimistisch.

Armoede in Nederland

"Ongeveer 10% van de mensen in Nederland heeft een inkomen onder het sociale minimum. Hoeveel procent zal dat over 10 jaar zijn denkt u?"

De antwoorden, spontaan gegeven:

Tabel 4: Schatting aantal Nederlanders dat in 2015 onder het bestaansminimum leeft

Aantal in procent:	%
0 - 5%	8
6 - 9%	8
10%	33
11 – 15%	22
16 – 20%	1
Meer dan 20%	26
Weet niet	2
<i>Gemiddeld</i>	15

Hoewel men overwegend optimistisch is over de ontwikkeling van de welvaart in Nederland de komende 10 jaar, is men dat niet over terugdringing van armoedede in onze samenleving. Slechts 17% verwacht een verbetering tegen de helft (49%) die het tegendeel verwacht. Niet minder dan een kwart (26%) verwacht een beduidende verslechtering, 'meer dan 20%'. Het lijkt alsof onze samenleving als hard ervaren wordt.

Conclusie

Men is vrij optimistisch over zowel de ontwikkeling van de welvaart in Nederland als die in de ontwikkelingslanden in de komende 10 jaar. Men verwacht echter een toename in dezelfde periode van het aantal mensen in Nederland dat onder het sociale minimum leeft. En tegelijkertijd is men uitermate pessimistisch wat betreft een halvering van het aantal mensen in ontwikkelingslanden dat onder de armoedegrens leeft in dezelfde periode. Een duidelijke aanwijzing dat men verwacht dat de kloof tussen arm en rijk in Nederland zowel als in de ontwikkelingslanden steeds groter wordt.

3. Kennis

Inkomen en koopkracht

Een kernvraag betrof de hypothese dat veel mensen in rijke landen geen idee van de mate van de eigen rijkdom en de welvaartverschillen in de wereld hebben. Er zijn cijfers bekend van de index van de koopkracht in alle landen¹. De betekenis werd in de vraagstelling uitgelegd. De index van Nederland werd op 100 gesteld, vervolgens werd gevraagd een schatting van de gemiddelde koopkracht in een aantal landen te geven. De volgorde van de landen roteerde in de vraagstelling.

Tabel 5: Index koopkracht

Landen: de PPP gegevens van The Economist waarin de index van de VS 100 is, zijn omgerekend naar de basis: index Nederland is 100	Schatting, gemiddelde:	Werkelijkheid, gemiddelde:*	
Verenigde Staten van Amerika	100	132,1	
Japan	100	99,6	
Zuid-Afrika	52	35,4	
Turkije	67	23,5	
China	76	17,4	
India	55	10,0	
Ivoorkust	45	5,2	

(*bron gegevens werkelijkheid: *The Economist Pocket World in Figures, 2006 edition*)

¹ *The Economist POCKET WORLD IN FIGURES, 2006 EDITION*, PPP Purchasing power parity ("overeenkomende koopkracht"). PPP statistics adjust for cost of living differences by replacing normal exchange rates with rates designed to equalise the prices of a standard "basket" of goods and services. These are used to obtain PPP estimates of GDP (gross domestic product) per head. PPP estimates are normally shown on a scale of 1 to 100, taking the United States, where the average standard of living is highest, as 100.

De volgorde van rijk naar arm hebben de volwassenen in Nederland vrij goed. De schatting van de koopkracht van de Verenigde Staten is te laag, die van Japan correct. Zuid-Afrika wordt 1,5 maal te koopkrachtig ingeschat, Turkije 3 maal, China bijna 4,5 maal, India 5,5 maal en Ivoorkust niet minder dan 8,6 keer! Volwassenen in Nederland hebben geen idee van de rijkdom in dit land in verhouding tot de situatie in ontwikkelingslanden.

4. Nederlandse hulp

Schatting budget

Op de vraag "Hoeveel miljard Euro geeft de Nederlandse overheid jaarlijks uit aan ontwikkelingshulp, denkt u?" was het gemiddelde van de antwoorden 17 miljard. Ruim boven de 4 miljard die het is. De antwoorden zijn spontaan gegeven, in klassen ingedeeld:

Tabel 6: Schatting jaarlijkse uitgaven van Nederlandse overheid aan ontwikkelingshulp

In Euro:	%
Minder dan 2 miljard	9
2 miljard	13
3 miljard	11
4 miljard	5
5 miljard	8
6 miljard	2
Meer dan 6 mld	31
Weet niet	21

40% van de volwassen Nederlanders geeft een schatting die in de buurt, dat wil zeggen tussen 50 en 150 procent van de werkelijke uitgaven ligt. Slechts 9% schat lager, 31% te hoog en 21% kon geen schatting maken.

Vervolgens werd een viertal vergelijkingen gemaakt met de vraag waar de Nederlandse overheid meer aan uitgeeft, respectievelijk meer inkomsten uit heeft. De constante was het budget voor ontwikkelingssamenwerking.

Uitgaven van de Nederlandse overheid aan ontwikkelingssamenwerking of aan de Europese Unie, wat is meer?

- Ontwikkelingssamenwerking 22% werkelijkheid 4 miljard
- Europese Unie 77% werkelijkheid 5,3 miljard

Uitgaven aan ontwikkelingssamenwerking of aan bijstandsuitkeringen in Nederland?

- Ontwikkelingssamenwerking 45% werkelijkheid 4 miljard
- Bijstandsuitkeringen 52% werkelijkheid 5,2 miljard

Uitgaven aan ontwikkelingssamenwerking vs. de inkomsten uit de wegenbelasting

- Ontwikkelingssamenwerking 27% werkelijkheid 4 miljard
- Wegenbelasting 68% werkelijkheid 2,7 miljard

Uitgaven aan ontwikkelingssamenwerking vs. de inkomsten uit het Nederlandse aardgas

- Ontwikkelingssamenwerking 21% werkelijkheid 4 miljard
- Aardgasbaten 74% werkelijkheid 6,5 miljard

De opbrengsten uit de wegenbelasting worden door de meerderheid te hoog ingeschat. En bijna de helft van de respondenten heeft geen hoge dunk van het bedrag dat met de bijstandsuitkeringen gemoed is. De uitgaven aan de EU en de aardgasbaten worden door de meerderheid goed

geplaatst. Al met al lijkt men een redelijk goed beeld te hebben van de plaats die het budget voor ontwikkelingssamenwerking in het overheidsbudget inneemt.

Meer of minder budget

Vraag: "Sommige mensen vinden dat Nederland meer geld aan ontwikkelingshulp moet besteden, andere vinden dat Nederland juist minder moet besteden. Wat vindt u, moet de Nederlandse ontwikkelingshulp ...

- vergroot worden
- gelijk blijven
- verminderd worden?"

Tabel 7: Budget ontwikkelingssamenwerking

Overheidsbudget:	1994 %	1998 %	2002 %	2006 %
Vergroten	22	20	<u>26</u>	34
Gelijk blijven	62	62	53	<u>44</u>
Verkleinen	13	15	18	22
<i>Totaal vergroten of gelijk blijven</i>	<i>84</i>	<i>82</i>	<i>79</i>	<i>78</i>
<i>Saldo meer vs. minder besteding</i>	<i>+9</i>	<i>+5</i>	<i>+8</i>	<i>+12</i>

De overgrote meerderheid van de Nederlanders (78%) vindt dat Nederland meer (34%) of evenveel (44%) geld aan hulp moet besteden. Opmerkelijk is een vrij grote vermindering van het aantal mensen dat voor handhaving van het budget is. Een deel daarvan kiest voor meer hulp, een ander deel voor minder. De kloof tussen voorstanders van vergroten en die van verkleinen lijkt groter te worden.

Aan de Nederlanders die voor verhoging zijn, werd gevraagd of men voor een kleine of grote verhoging is. De vijf antwoordmogelijkheden werden voorgelezen. De resultaten zijn, zoals overal, weergegeven op basis van alle respondenten.

Tabel 8: Verhoging ontwikkelingshulp

Mate van verhoging:	1998 %	2002 %	2006 %
Echt klein, ongeveer 3% erbij	2	3	4
Iets groter, ongeveer 10% erbij	4	9	9
Vrij groot, een kwart erbij	4	5	7
Groot, de helft erbij	3	3	7
Zeer groot, een verdubbeling	5	4	7
<i>Totaal: vrij grote tot zeer grote verhoging</i>	<i>12</i>	<i>12</i>	<i>21</i>
Vindt dat het <u>niet verhoogd</u> moet worden	80	74	66

Het aantal voorstanders van een vrij grote tot zeer grote verhoging is in 2006 sterk, en statistisch significant, toegenomen.

Tabel 9: Heeft men zelf geld over voor een verhoging van de ontwikkelingshulp? Zo ja: Op welke wijze?

Zelf geld en hoe financieren:	1998 %	2002 %	2006 %
Ja	18	<u>22</u>	31
Nee	2	3	2
Zo ja: wijze waarop:			
Meer belasting betalen	6	<u>6</u>	10
Zelf geld geven	7	11	14
Beide, meer belasting + geld geven	5	5	7

Gebaseerd op alle respondenten heeft 31% zelf meer geld over voor ontwikkelingssamenwerking, vs. 22% in 2002 en 18% in 1998, een significante toename. Verdeeld naar de verschillende mogelijkheden die aangeboden werden in de vraagstelling: heeft 21% het er in 2006 voor over zelf geld te geven en 17% meer belasting te betalen. Belangrijke toenames vergeleken met vier en acht jaar geleden.

Aan de Nederlanders die voor verlaging zijn, werd gevraagd of men voor een kleine of grote verlaging is. De vijf antwoordmogelijkheden werden voorgelezen.

Tabel 10: Vermindering ontwikkelingshulp

Mate van vermindering:	1998 %	2002 %	2006 %
Echt klein, ongeveer 3% eraf	2	3	2
Iets groter, ongeveer 10% eraf	3	3	4
Vrij groot, een kwart eraf	3	5	7
Groot, de helft eraf	4	4	7
Zeer groot, niets meer geven	2	1	1
<i>Totaal: vrij grote tot zeer grote vermindering</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>15</i>
Vindt dat het <u>niet</u> <u>verminderd</u> moet worden	85	82	77

Ook de voorstanders van een vrij grote tot zeer grote vermindering zijn in aantal sterk, en statistisch significant, toegenomen.

Gevraagd wat de overheid zou moeten doen met het geld dat zij bezuinigt als er minder aan ontwikkelingshulp uitgegeven wordt, zijn de meest genoemde voornaamste antwoorden (gevraagd aan de groep die wil bezuinigen, gepercenteerd op alle ondervraagden):

- Armoedebestrijding in Nederland 10%
- Nederlandse economie 4%
- Gezondheidszorg in Nederland 3%
- Onderwijs in Nederland 2%
- Ouderen in Nederland 2%

Voortrekkersrol van Nederland

Vraag 19: "Nederland loopt voorop in de wereld met de hoogte van het bedrag dat voor ontwikkelingssamenwerking wordt uitgegeven. Vindt u dat het zo moet blijven, dat Nederland laat zien dat we ontwikkelingshulp belangrijk vinden, of moeten we terug en niet meer doen dan andere landen?"

In 2006 vindt 65% van de Nederlanders dat het zo moet blijven, dat Nederland voorop moet blijven lopen. Vier jaar geleden lag dat met 71% iets significant hoger, acht jaar geleden vond 74% dat. Eenderde van de volwassen bevolking vindt het tegendeel, namelijk dat we niet meer moeten doen dan andere landen. Vier jaar geleden was dat een kwart, ook dat verschil is statistisch significant.

Waardering hoogte budget

Een waardering van de omvang van het budget voor ontwikkelingssamenwerking werd ook nog op een andere manier gevraagd. Aan de helft van de steekproef werd gevraagd of men een budget van 0,8% BNP te veel, te weinig of goed vond; aan de andere helft of men een budget van 250 Euro per hoofd van de bevolking te veel, te weinig of goed vond.

Tabel 11: Oordeel over de jaarlijkse bestedingen aan ontwikkelingshulp

Oordeel budget	0,8% van het BNP %	€ 250 per hoofd van de bevolking %
Te veel	16	26
Ongeveer goed	52	55
Te weinig	30	18

Ongeveer goed of te weinig wordt door 82% geantwoord als het 0,8 procent van het BNP betreft en door 73% als het 250 Euro per hoofd van de bevolking per jaar is. De steun voor de uitgaven die we elders in het onderzoek aantreffen wordt hier teruggevonden. Het blijkt ook – en daarmee werd een veronderstelling bevestigd - dat men 250 Euro als een groter bedrag ervaart dan 0,8 procent van het BNP.

Effectiviteit van de hulp

De volgende twee vragen behandelen de vraag of ontwikkelingshulp helpt of niet helpt, en of het geld ervoor goed besteed wordt.

Tabel 12: Los van de vraag of het geld goed besteed wordt, helpt ontwikkelingshulp of niet?

Helpt hulp?	1998 %	2002 %	2006 %
Helpt (mensen die het nodig hebben worden ermee geholpen)	63	58	<u>50</u>
Tussenin (helpt niet goed, maar ook niet slecht)	26	28	<u>38</u>
Helpt niet (er wordt niemand die het nodig heeft mee geholpen)	10	13	12

Tabel 13: Wordt het geld aan ontwikkelingshulp goed besteed, of niet?

Kwaliteit besteding:	1998 %	2002 %	2006 %
Merendeels goed besteed	28	27	27
Half goed, half slecht besteed	36	<u>33</u>	40
Merendeels slecht besteed	29	36	32

De helft van de Nederlandse volwassenen in 2006 vindt dat ontwikkelingshulp helpt, dit los van de vraag of het geld goed besteed wordt of niet. 38% neemt een tussenstandpunt in, hulp helpt niet goed, maar ook niet slecht. Een klein deel vindt dat hulp niet helpt. Vergeleken met zowel 2002 als 1998 is er een statistisch significante afname in het aantal personen dat vindt dat hulp helpt. Men is, en was ook in het verleden, niet optimistisch over de kwaliteit van de besteding van het geld. Er is een statistisch significante toename in het aantal personen dat denkt dat het geld half goed, half slecht besteed wordt, nu 40%, vier jaar geleden 33%.

Een crossing tussen de mensen die vinden dat hulp well, een beetje en niet helt enerzijds en de meningen over het feit of hiulp wel of niet goed wordt besteed; levert de volgende tabel op

Kwaliteit besteding:	Helpt n=401 %	Tussenin n=308 %	Helpt niet n=95 %
Merendeels goed besteed	42	14	8
Half goed, half slecht besteed	39	50	13
Merendeels slecht besteed	18	35	79

Dezelfde crossing gebaseerd op alle ondervraagden:

Tabel 14: Helpt ontwikkelingshulp?, gerelateerd aan: wordt het geld goed besteed, of niet?
Basis: alle ondervraagden

Kwaliteit besteding:	Helpt %	Tussenin %	Helpt niet %
Merendeels goed besteed	21	5	1
Half goed, half slecht besteed	19	19	1
Merendeels slecht besteed	9	14	9

Van de grote groep, 50% van de Nederlanders, die denkt dat hulp helpt, denkt slechts ongeveer 40% dat het geld merendeels goed besteed wordt, eenzelfde aantal denkt half goed, half slecht, en bijna 20% denkt dat het merendeels slecht besteed wordt.

De tussengroep (half goed-half slecht), 38% van de Nederlanders, denkt vaker dat het slecht besteed wordt.

De negatieven, 12% van de Nederlanders, zijn zoals altijd, volkomen consistent in hun oordeel: ontwikkelingshulp helpt niet en het geld wordt merendeels slecht besteed.

Redenen slechte besteding

Vraag: "Als het geld niet goed besteed wordt, wat is daarvoor de reden, waar ligt dat aan?" De antwoorden werden spontaan gegeven.

Tabel 15: Redenen slechte besteding

Basis: alle ondervraagden

Redenen slechte besteding:	%
Corruptie	27
Geld wordt niet goed besteed/komt verkeerd terecht/verkeerde projecten	25
Verkeerde regeringen, instanties	22
Bureaucratie, teveel tussenpersonen	19
Teveel geld in eigen zak van organisaties	17
Slechte communicatie	9
Geen controle	9
Niet verdiepen in plaatselijke cultuur/situatie	5
Oorlog/criminaliteit	3
Meer projecten op lange termijn nodig/mensen daar opleiden	2
Anders	11
Weet niet/geen antwoord	5

Een groot deel van de antwoorden duidt er dat men geen vertrouwen heeft in de ontwikkelingslanden en de regeringen daarvan. Ook een groot deel denkt dat de organisatie van de hulp niet effectief is.

Relatie hulp- en budgetwaardering

De volgende tabel laat de relatie zien tussen de groepen die voorstander zijn van een groter/gelijk/lager budget voor ontwikkelingssamenwerking en de vraag of hulp helpt.

Tabel 16: Helpt hulp? gerelateerd aan 'draagvlak'

Helpt hulp?	Nederlands budget		
	Meer n=27 3 %	Gelijk n=35 2 %	Minder n=182 %
Helpt (mensen die het nodig hebben worden ermee geholpen)	69	47	27
Tussenin (helpt niet goed, maar ook niet slecht)	27	45	42
Helpt niet (er wordt niemand die het nodig heeft mee geholpen)	3	8	31

Omdat het een belangrijk punt is vergelijken we de samenhang tussen de groepen die meer, gelijk of minder hulp willen geven, met het idee dat zij hebben in welke mate hulp helpt, op basis van alle respondenten in 2002 en 2006.

Tabel 17: Helpt hulp? gerelateerd aan hoger/gelijk/lager budget, vergelijking 2002 en 2006
 Basis: alle ondervraagden

Helpt hulp?	Draagvlak ontwikkelingssamenwerking:					
	Meer		Gelijk		Minder	
	2002 %	2006 %	2002 %	2006 %	2002 %	2006 %
Helpt (mensen die het nodig hebben worden ermee geholpen)	19	23	30	<u>20</u>	7	6
Tussenin (helpt niet goed, maar ook niet slecht)	7	9	17	<u>9</u>	<u>6</u>	9
Helpt niet (er wordt niemand die het nodig heeft mee geholpen)	1	1	6	4	5	7
<i>Totaal draagvlak</i>	26	34	53	44	18	22

N.B. De vergelijking op statistische significantie van de verschillen in bovenstaande tabel is gedaan tussen 2002 en 2006 **binnen** de groepen 'meer', 'gelijk' en 'minder'. **Vet** is significant meer, onderstreept is significant minder.

Uit de tabellen blijkt een duidelijke samenhang tussen meer geld aan ontwikkelingshulp willen geven en de overtuiging dat hulp helpt, en omgekeerd. De vermindering sinds 2002 in het aantal personen dat denkt dat hulp helpt, is geheel te vinden in de groep die voorstander is van gelijke hulp. Er is een grotere groep vergeleken met vier geleden die meer hulp wil geven. Evenals vier jaar geleden hebben zij een groot vertrouwen in de kwaliteit van de hulp. Het duidelijk mindere vertrouwen is geheel te vinden bij de grote groep die wil dat de hulp gelijk blijft. Dat zou op den duur tot minder steun in de samenleving voor ontwikkelingssamenwerking kunnen leiden.

5. Handel en economie

Exporten vanuit China naar de EU

De vraag was: "Momenteel is er een conflict tussen de Europese Unie en China over de invoer van schoenen. De Europese Unie wil de import van schoenen uit China verbieden als er maximum hoeveelheden worden overschreden. Vindt u deze beperking die de Europese Unie stelt terecht, of vindt u dat China vrij moet kunnen exporteren."

In september 2005 werd eenzelfde vraag gesteld aan een steekproef van n=1001 personen van 16 jaar en ouder in het onderzoek 'NCDO Millenniumdoelen'. De vraag betrof toen Chinese textiel.

Tabel 18: Vrije export van Chinese textiel respectievelijk schoenen naar de EU

Voorstander van:	Jaar 2005 textiel %	Jaar 2006 schoenen %
Beperking terecht	61	<u>53</u>
Vrije export van China	<u>35</u>	44

Een kleine meerderheid vindt de beperking terecht, verleden jaar was het verschil groter.

Vervolgens werd gesteld dat de EU deze beperking wil om de werkgelegenheid in Italië, Spanje en Portugal te beschermen.

Tabel 18 Import beperken ter bescherming werkgelegenheid

Voorstander van:	Jaar 2005 textiel %	Jaar 2006 schoenen %

Beperking terecht	65	63
Vrije export van China	32	35

Als de importen in verband worden gebracht met werkgelegenheid ondersteunt een ruime meerderheid beperkingen.

De laatste vraag op dit punt was dat de importbeperking er toe kan leiden dat men in de winkel meer voor het betreffende product moet betalen, en of men dat terecht vindt of niet?

Tabel 19: Meer betalen door importbeperking terecht of niet?

Meer betalen:	Jaar 2005 textiel %	Jaar 2006 schoenen %
Terecht	62	68
Niet terecht	36	32

Een ruime meerderheid trekt de consequentie en vindt meer betalen terecht

Vrije export van ontwikkelingslanden

Vraag: "Vindt u dat ontwikkelingslanden zonder belemmeringen alles moeten kunnen exporteren naar Europa, ook als dat leidt tot ontslagen in Nederlandse bedrijven en tot het wegconcurreren van Nederlandse boeren, of vindt u dat Europa zichzelf moet beschermen met importheffingen?"

Zegt u: ik ben voorstander van:

- vrije export van ontwikkelingslanden, ook al geeft ons dat minder werk
- bescherming van onze economie door importheffing?"

Tabel 20: Vrij export of bescherming economie?

Voorstander van:	Jaar 2002 %	Jaar 2004 %	Jaar 2005 %	Jaar 2006 %
vrije export van ontwikkelingslanden	40	45	35	34
bescherming van onze economie door importheffing	52	46	60	63

Een ruime meerderheid is momenteel voorstander van bescherming van onze economie en werkgelegenheid; eenderde is voor vrije handel. De voorstanders van bescherming zijn groter in aantal dan twee, respectievelijk vier jaar geleden.

Uitbesteding van werk

Vraag: "Stel, een Nederlands bedrijf heeft een speciaal computerprogramma nodig. Het kan dat laten maken door specialisten in Nederland, maar voor de helft van de prijs kan het bedrijf dat ook uitbesteden aan computerprogrammeurs in India die net zo'n goed programma maken. Wat vindt u dat het Nederlandse bedrijf zou moeten doen?"

- in Nederland laten maken
- in India laten maken"

De meningen zijn verdeeld, 48% is voorstander van in Nederland laten maken, 50% voor India.

Vervolgens werd gevraagd:

Vraag: "Stel dat het niet om een bedrijf gaat, maar om de Nederlandse overheid die een computerprogramma met ons belastinggeld gaat kopen. Moet de overheid dat programma dan in Nederland laten maken of moet de overheid een net zo goed programma voor de helft van de prijs in India bestellen?"

- in Nederland laten maken
- in India laten maken"

In dat geval is men overwegend voor bescherming: 61% kiest Nederland en 38% India.

5. Persoonlijke inzet

Op de vraag of het hier in Nederland zin heeft iets te doen voor mensen in ontwikkelingslanden antwoordt vrijwel iedereen (89%) bevestigend, 60% 'ja, zeker' en 29% 'ja, waarschijnlijk', 11% zegt 'nee'. In 2002 zei 84% ja, zeker 58%, waarschijnlijk 26% en nee 14%, eenzelfde patroon.

Vraag: "Vindt u dat uzelf moreel verplicht bent persoonlijk iets te doen aan ontwikkelingssamenwerking?" 60% zegt 'ja' en 40% 'nee'. In 2002 lag dat hoger, 68% zei 'ja' en 31% 'nee'.

Op de vraag wat men hier persoonlijk zou kunnen doen voor mensen in ontwikkelingslanden, gebaseerd op alle Nederlanders, is er één antwoord dat er uitspringt: 'geld geven' 60% (2002: 51%). Verder genoemd worden: 'voedsel/kleding/hulpgoederen sturen' 14%, 'persoonlijke projecten, initiatieven van mensen steunen' 10%, 'lid worden/steun geven aan organisaties' 7%, 'voorlichting geven aan mensen in die landen' 5%, 'onderwijs/opleiding in ontwikkelingslanden' 5%.

Gedrag

Vraag: "Doet u zelf iets voor mensen in ontwikkelingslanden?" De helft (53%) zegt 'ja', de andere helft (46%) 'nee'. Eenzelfde uitkomst als in 2002.

Wat men zelf doet is vrijwel uitsluitend, weer gebaseerd op alle Nederlanders, 'geld geven', 39% (2002: 38%).

De helft van de bevolking die niets doet, werd gevraagd waarom niet? Gebaseerd op alle Nederlanders zijn de antwoorden, spontaan gegeven:

Tabel 21: Redenen niets te doen voor mensen in ontwikkelingslanden

Basis: alle ondervraagden

Redenen niets te doen:	200 2 %	200 6 %
Geen/te weinig geld	7	11
Geen tijd voor	8	10
Denk niet dat ik iets kan doen, helpt toch niet	6	4
Te oud/wegens ziekte	4	4
Interesseert me niet	7	2
Ik weet niet hoe ik dat zou moeten doen	6	2
Wordt/moet gedaan worden door overheid/ontwikkelingsorganisaties	5	2
Nooit over nagedacht/vergeten		4

De antwoorden van de helft van de bevolking die niets doet duiden op een lage persoonlijke interesse en betrokkenheid. Het blijkt ook, zie de twee volgende paragrafen, driekwart van de bevolking geeft, maar dat kennelijk vaak niet als 'echt iets doen' beschouwt.

Driekwart (72%) van de ondervraagden zegt vorig jaar, in 2005, persoonlijk gegeven te hebben aan organisaties of acties voor ontwikkelingslanden. In 2002 was dat 62%, een statistisch significante toename. In hoeverre die toename te maken heeft met diverse in 2005 gevoerde tsunami-hulpacties waaraan massaal is gegeven, is niet onderzocht.

De gevers schatten gemiddeld € 371 (2002: € 213) gegeven te hebben. Op basis van de gehele steekproef is dat € 266 (2002: € 124). In tweederde (66%) van de gevallen geldt het voor het gezin en in eenderde (30%) van de gevallen voor de persoon zelf. Omgerekend zijn de bedragen veel hoger dan de gemiddelde bijdragen die berekend zijn op basis van de ontvangsten van organisaties die geld inzamelen voor hulp aan en projecten in ontwikkelingslanden.

Vrijwilligerswerk

Vraag: "Sommige mensen besteden een deel van hun vakantie aan vrijwilligerswerk in een ontwikkelingsland. Zou u dat ook willen als u daarvoor tijd hebt en geschikt werk kunt doen?"

Niet minder dan tweederde (64%) zegt 'ja', eenderde (34%) 'nee'.

Vraag: "Vindt u dat u zelf genoeg doet, of niet?"

'Ja' vindt 58%, 'nee' 40%, dezelfde uitkomsten als vier jaar en acht jaar geleden. In 2002 was het 55%, respectievelijk 42%. De verschillen zijn niet significant

Vraag: "Vindt u dat wij in Nederland er mede schuld aan hebben dat het slecht gaat in de derde wereld?"

Tabel 22: Schuldgevoel

Schuldgevoel:	1994	1998	2002	2006
	%	%	%	%
Heeft schuldgevoel	45	35	<u>29</u>	35

Het schuldgevoel is, na een afname in alle vorige onderzoeken, weer iets toegenomen. Vooral de groep die voor vergroting van de ontwikkelingshulp is (56% van hen) vindt ons medeschuldig.

6. Uitvoering

Bedrijven

Vraag: "Een deel van de ontwikkelingshulp van de Nederlandse overheid kan naar bedrijven gaan die dat geld in ontwikkelingslanden investeren. Vindt u dat een goed idee of niet?"

Dat vindt men een goed idee, driekwart (77%) is er voor, 20% vindt het geen goed idee.

Migranten

Gesteld werd: "Veel mensen van buitenlandse afkomst in Nederland sturen geld of goederen naar hun familie in het land van herkomst. Vindt u dat een vorm van ontwikkelingshulp, of niet?" De meningen zijn verdeeld: de helft (51%) van de Nederlandse bevolking vindt dat wel, de andere helft (49%) niet.

Vervolgens werd gevraagd: "Denkt u dat iemand van buitenlandse afkomst in Nederland gemiddeld meer, evenveel of minder geld of goederen geeft aan mensen in ontwikkelingslanden dan de gemiddelde Nederlander?" De indruk die men hier van heeft is verdeeld, maar neigt duidelijk naar meer geven dan Nederlanders doen. 'Meer' denkt 39%, 'evenveel' 28% en 'minder' 29%. De uitkomsten komen overeen met die uit 2002.

Landen

Vraag: "Noemt u eens één of twee landen waarvan u vindt dat Nederland er veel ontwikkelingshulp aan moet geven."

Er worden 67 verschillende landen of gebieden genoemd. Gegroepeerd per regio is de keuzet:

- Afrika 70%
- Latijns Amerika/Cariben 23%
- Azië 15%
- (Oost) Europa 3%
- Midden Oosten/Noord Afrika 1%

Specifieke landen of gebieden die het vaakst genoemd worden, zijn:

- Afrika (zo genoemd) 24%
- Suriname 11%
- Zuid-Afrika 9%
- Kenia 9%
- India 7%
- Soedan/Darfur 7%
- Indonesië 5%

- Ethiopië 5%
- Nigeria 2%

De overige landen werden door minder dan 2% genoemd. Hulp aan Afrika wordt het meest dringend gezien. Men is ook betrokken bij Suriname.

Kanalen

Vraag: "Als u degene bent die bepaalt hoe ontwikkelingshulp besteed wordt, langs welke weg zou u denken dat het geld het best besteed kan worden? Zou u dat doen via:"

De antwoordmogelijkheden werden, in steeds wisselende volgorde, voorgelezen.

- Een persoon of kleine stichting bij u in de buurt 41%
- Een professionele ontwikkelingsorganisatie 27%
- De Verenigde Naties 14%
- De Nederlandse regering 9%
- De Europese Unie 7%

Men is het meest positief over hulp via personen of kleine organisaties, gevolgd door professionele organisaties. Men heeft weinig vertrouwen in uitvoering via zeer grote organisaties als de VN, de Nederlandse regering en de EU. Dit in een vraagstelling waarin men slechts één voorkeur kon uitten.

Vervolgens werd een aantal meer genuanceerde mogelijkheden voorgelegd:

Vraag: "Ik lees u een aantal stellingen voor. Wilt u mij voor elk daarvan zeggen of u het er mee eens bent of niet?" De stellingen werden in steeds wisselende volgorde voorgelezen.

Tabel 23. Op welke wijze, via welke instanties, kan ontwikkelingshulp het best besteed worden?

Wijze van besteding (Stellingen)	Mee eens %	Niet mee eens %
Het is niet goed dat elk rijk land zelf hulp geeft aan een groot aantal ontwikkelingslanden. Die hulp kan beter via de Verenigde Naties lopen.	46	51
Europese landen moeten goed samenwerken om maximale resultaten te halen. Daarom moet alle ontwikkelingshulp van de Europese landen via de Europese Unie besteed worden.	58	43
Ontwikkelingshulp van regering naar regering is niet effectief. Particuliere ontwikkelingsorganisaties kunnen veel beter arme mensen in ontwikkelingslanden bereiken.	77	20
Grote ontwikkelingsorganisaties zijn bureaucratisch en hebben te veel eigenbelangen. Kleine privé-initiatieven boeken betere resultaten.	71	24
Armoedebestrijding in ontwikkelingslanden is een zaak voor professionals. Dat moet je niet overlaten aan goedwillende amateurs ook al doen die het gratis.	46	51

De antwoorden geven geen duidelijk beeld. De tendensen zijn:

- Men heeft meer vertrouwen in kleine initiatieven dan in grote ontwikkelingsorganisaties.
- Er is veel meer vertrouwen in particuliere ontwikkelingsorganisaties dan in hulp van regering naar regering.
- Er is enig vertrouwen in hulp via samenwerking van landen in de Europese Unie in plaats van afzonderlijk per rijk land.
- Hulp via de VN in plaats van door de rijke landen geeft een verdeelde uitkomst.
- Ook over de vraag of de armoedebestrijding via professionals in plaats van via goedwillende amateurs moet lopen geeft een verdeeld beeld.

Hulp via kleine initiatieven en particuliere organisaties heeft meer vertrouwen onder het publiek dan

hulp via grote lichamen. Tegelijkertijd ziet men enerzijds de noodzaak van professionals, anderzijds heeft men vertrouwen in 'goedwillende amateurs'.

Bekendheid organisaties

Op de vraag welke organisaties men kan noemen die een goede bijdrage leveren aan ontwikkelingssamenwerking zijn de spontaan gegeven antwoorden:

• Novib/Oxfam	28%
• Unicef	25%
• Artsen zonder Grenzen	18%
• Rode Kruis	9%
• Kerk/Woord en Daad/Wilde Ganzen	6%
• Kleine plaatselijke organisatie/acties/initiatieven	6%
• Plan Nederland	6%
• Mensen in Nood	3%
• SOS Kinderdorpen	2%
• Wereld Natuur Fonds	2%
• Giro 555	2%
• Warchild	2%
• Humanitas	1%
• Terre des Hommes	1%
• Liliane Fonds	1%
• Vluchtelingenwerk/Stichting Vluchteling	1%
• Leger des Heils	1%
• Postcodeloterij	1%
• Dorcas/ZOA	1%
• Simavi	1%

Andere organisaties worden door minder dan 1% van de respondenten genoemd.

7. Militaire missies

Vraag: "Hoeveel militairen heeft Nederland op militaire missies in het buitenland, denkt u? Maakt u eens een schatting."

Tabel 24: Schatting aantal Nederlandse militairen op missies in het buitenland
(spontaan gegeven antwoorden)

Geschat aantal:	%
t/m 1.000	10
1.001 t/m 2.500	17
2.501 t/m 5.000	25
5.001 t/m 10.000	16
10.001 t/m 50.000	10
Meer dan 50.000	3
Weet niet	18
Gemiddelde	16.53
	8

De schatting ligt ruim te hoog. In de periode waarin de vraaggesprekken zijn gevoerd waren er ongeveer 2.000 Nederlandse militairen actief in het buitenland.

Op de vraag of men voor of tegen het zenden van 1200 Nederlandse militairen naar Afghanistan is, antwoordt iets meer dan de helft voor, 58%, en 39% tegen. Overigens is het aantal tijdens de veldwerk periode verhoogd naar bijna 2000, de vraagstelling is niet aangepast.

Over het algemeen steunt driekwart (74%) van de volwassen bevolking de deelname van Nederlandse militairen aan VN-missies in probleemgebieden, en doet een kwart (24%) dat niet. De uitzending naar Afghanistan wordt kritischer beoordeeld dan uitzending in het algemeen.

Op de vraag; "Er zijn al ruim vier jaar militairen in Afghanistan. Hoe lang denkt u dat het nog nodig is?" zijn de antwoorden:

- Niet meer nodig/nu weg 7%
- Enkele maanden tot 1 jaar 36%
- 2 à 3 jaar 14%
- 4 à 5 jaar 31%
- 6 à 10 jaar 15%
- langer dan 10 jaar 22%
- weet niet 6%

Men verwacht overwegend een lange verblijfsduur.

De overgrote meerderheid (83%) denkt dat de Nederlandse militairen in Afghanistan ook bezig zullen zijn met wederopbouw en ontwikkelingssamenwerking, een kleine minderheid (16%) denkt dat het uitsluitend militaire taken zullen zijn.

Vraag: "Het is een risicovolle missie. Militairen kunnen het leven verliezen. Na hoeveel doden onder deze 1200 militairen moet Nederland deze troepen terugtrekken?"

- t/m 10 doden 37%
- 11 t/m 100 doden 18%
- 101 t/m 500 doden 5%
- 501 t/m 1198 doden 2%
- 1199, 1200 doden 8%
- weet niet/geen antwoord 30%

8. Internationale bedreiging

Over vier landen(groepen) werd gevraagd of men denkt dat die een bedreiging voor onze manier van leven leven zijn. De mogelijkheden werden in steeds wisselende volgorde voorgelezen.

Tabel 25: Een bedreiging voor onze manier van leven

Landen, gebieden die onze manier van leven kunnen bedreigen:	Ja, zeker %	Ja, waarschijnlijk %	Totaal bedreigend %	Nee %
De moslimlanden	33	26	59	39
De Verenigde Staten	21	20	41	58
China	9	21	30	68
De Europese Unie	8	18	27	71

Voor de moslimlanden worden als een bedreiging voor onze manier van leven gezien. Ook de bedreiging van de VS wordt als vrij groot ervaren. Voor China en de EU geldt dat veel minder, vooral als we het percentage 'zeker bedreigend' nemen. Wellicht worden moslimlanden en de VS vooral geassocieerd met (militair) geweld en China en de EU met economische invloed. Dat laatste wordt niet als bedreigend ervaren.

De meest voorkomende combinaties zijn:

- 48% ziet 'zeker' een bedreiging van één of meer van deze landen of eenheden.
- 79% ziet 'zeker' of 'waarschijnlijk' een bedreiging van één of meer van deze landen of eenheden.
- 19% ziet 'zeker' een bedreiging van uitsluitend de Moslimlanden.
- 9% ziet 'zeker' of 'waarschijnlijk' een bedreiging van uitsluitend de Verenigde Staten.
- 8% ziet 'zeker' of 'waarschijnlijk' een bedreiging van de Moslimlanden zowel als de Verenigde Staten, maar niet van China of de EU.

9. Laatste vraag

De reeks onderzoeken sloten af met een uitsmijter, een laatste vraag. In 2006 zijn dat er twee:
Vraag: "Prins Willem-Alexander houdt zich bezig met een belangrijk onderwerp op het terrein van ontwikkelingssamenwerking. Weet u met welk onderwerp?" De antwoorden werden spontaan gegeven:

- water, irrigatie 75%
- ander antwoord 17%
- weet niet 8%

Ook prinses Máxima houdt zich bezig met een belangrijk onderwerp op het terrein van ontwikkelingssamenwerking. Weet u met welk onderwerp?" De antwoorden voor prinses Máxima zijn:

- microkredieten/kleine leningen/
leningen aan vrouwen/leningen 43%
- ander antwoord 41%
- weet niet 15%

De inzet en het werk van prins Willem Alexander zijn zeer bekend, ook het werk van prinses Maxima heeft een grote bekendheid. De prins is er al veel langer mee bezig.

III - Analyses naar achtergrondgegevens

1. Meningen over hulp en budget

Ontwikkeling welvaart en het sociale minimum in Nederland

Personen die voor vermindering van de ontwikkelingshulp zijn, zijn pessimistischer over de ontwikkeling van de welvaart in Nederland en verwachten een sterke toename van het aantal personen dat onder het sociale minimum leeft. Voorstanders van vergroting van de hulp zijn optimistischer over de ontwikkeling van de welvaart.

Uitgaven ontwikkelingssamenwerking versus bijstandsuitkeringen

Voorstanders van een groter budget voor ontwikkelingssamenwerking denken veel vaker dat er meer geld aan bijstandsuitkeringen besteed wordt. Voorstanders van vermindering denken veel vaker dat er meer aan ontwikkelingshulp uitgegeven wordt.

Voortrekkersrol Nederland

Voorstanders van vergroting van de hulp vinden in overgrote meerderheid dat Nederland internationaal voorop moet blijven lopen met de hoogte van het bedrag. Voorstanders van vermindering vinden in overgrote meerderheid dat we niet meer moeten doen dan andere landen.

Omvang hulp

De uitgaven van de overheid aan ontwikkelingssamenwerking van 0,8 procent van het Bruto Nationaal Product worden door voorstanders van een groter budget overwegend als te weinig beoordeeld. Voorstanders van gelijkblijvende hulp vinden het ongeveer goed. Voorstanders van vermindering vinden het overwegend te veel.

Wanneer de uitgaven aan hulp op 250 Euro per hoofd van de bevolking per jaar gesteld worden, zien we eenzelfde beeld, zij het dat de voorstanders van budgetverhoging nu even vaak voor 'ongeveer goed' als voor 'te weinig' kiezen. (Deze vragen werden aan twee gelijke delen van de steekproef gesteld. Men kreeg de ene of de andere vraag voorgelegd.)

Besteding hulp

Op de vraag of hulp helpt, en of het geld goed besteed wordt, reageren de voorstanders van meer hulp positiever dan gemiddeld. De voorstanders van handhaving van het budget reageren gemiddeld en de voorstanders van minder hulp negatiever dan gemiddeld.

Morele plicht

Voorstanders van meer hulp vinden vaker dat men zelf moreel verplicht is persoonlijk iets te doen aan ontwikkelingssamenwerking en doen ook meer dan gemiddeld zelf iets. Voorstanders van gelijke hulp reageren gemiddeld. Voorstanders van minder hulp vinden overwegend dat zij die verplichting niet hebben en antwoorden meer dan gemiddeld dat ze zelf niets doen.

Het geefgedrag vertoont hetzelfde beeld. Voorstanders van een hoger budget geven vaker en beduidend meer. De groep die voor gelijke hulp is geeft even vaak, maar wat het bedrag betreft minder dan het gemiddelde. Voorstanders van minder hulp zijn minder vaak gevers dan de overige Nederlanders (er zijn evenveel gevers als niet gevers onder hen). Zij geven gemiddeld het laagste bedrag.

Medeschuldig

De voorstanders van meer hulp zijn verdeeld over de vraag of men zelf genoeg doet, maar vinden vaker dan gemiddeld dat zij niet genoeg doen. Beide andere groepen reageren gemiddeld, ruim de helft vindt dat zij genoeg doen.

2. Politieke voorkeur

Er zijn enige verschillen naar politieke voorkeur. Het aantal voorstanders van een hoger budget ligt iets lager onder de VVD-aanhang en is beduidend hoger onder de aanhang van GroenLinks. Andere

verschillen zijn niet groot. Draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking is te vinden onder aanhangers van alle partijen.

3. Opleiding

Welvaartsverwachtingen

Hoog-opgeleiden zijn iets optimistischer over de ontwikkeling van de welvaart in Nederland en in de ontwikkelingslanden dan laag-opgeleiden.

Uitgaven ontwikkelingssamenwerking en bijstandsuitkeringen

Hoog-opgeleiden denken vaker dan gemiddeld dat de overheid meer geld aan bijstandsuitkeringen uitgeeft dan aan ontwikkelingssamenwerking. Laag-opgeleiden denken vaker dat de overheid meer geld aan ontwikkelingssamenwerking uitgeeft.

Budget

Hoog-opgeleiden vinden vaker dan gemiddeld dat de uitgaven van de Nederlandse overheid voor ontwikkelingssamenwerking vergroot moeten worden. Laag-opgeleiden zijn relatief vaker te vinden in de groep die voor vermindering is.

Voortrekkersrol Nederland

De voortrekkers rol van Nederland in de wereld wat betreft de hoogte van de uitgaven wordt vooral onderschreven door de hoog-opgeleiden en relatief minder vaak door de laag-opgeleiden.

Omvang hulp

Een uitgavenbedrag ter grootte van 0,8 procent van het Bruto Nationaal Product wordt door hoger-opgeleiden vaker dan gemiddeld als te weinig beoordeeld. Midden-opgeleiden vinden het meestal goed.

Wanneer de uitgaven aan hulp op 250 Euro per hoofd van de bevolking per jaar gesteld worden, zijn er betrekkelijk weinig hoger-opgeleiden die dat niet genoeg vinden. Ook hier reageren de midden-opgeleiden gemiddeld. De lager-opgeleiden vinden dit vaker te veel.

Besteding

Hierover zijn de verschillen tussen de oplegingsniveaus niet groot.

Morele plicht

Naar mate men hoger opgeleid is, vindt men vaker dat men zelf moreel verplicht is persoonlijk iets te doen aan ontwikkelingssamenwerking. Hetzelfde geldt voor de vraag of men zelf iets doet. De vraag of men zelf geld gegeven heeft geeft geen grote verschillen naar opleiding. De hogeropgeleiden deden dat iets vaker. Wat het gegeven bedrag betreft zijn de verschillen zeer groot. Hoe hoger-opgeleid hoe meer men gegeven heeft.

Medeschuldig

Hoe hoger opgeleid men is, hoe vaker men vindt zelf niet genoeg te doen. En hoe hoger opgeleid hoe vaker men vindt dat wij in Nederland er mede schuld aan hebben dat het slecht gaat in de ontwikkelingslanden.

4. Beroep

Wat betreft de werkring van de ondervraagden is er een driedeling gemaakt: werkzaam bij de (semi-) overheid (overheid, gezondheidszorg, onderwijs), overig werkzaam, voornamelijk in het bedrijfsleven en niet werkzaam.

De gevonden verschillen betreffen de vergelijking van personen werkzaam bij de (semi) overheid en de andere twee groepen.

Personen werkzaam bij de (semi-)overheid:

- zijn samen met personen werkzaam in het bedrijfsleven optimistischer over de ontwikkeling van de welvaart in Nederland dan de niet werkenden.
- zijn minder optimistisch over de ontwikkeling van de welvaart in de ontwikkelingslanden.
- vinden vaker dat de ontwikkelingshulp vergroot moet worden.

- vinden vaker dat Nederland internationaal voorop moet blijven lopen in de hoogte van het bedrag dat aan ontwikkelingssamenwerking wordt uitgegeven.
- vinden vaker de uitgaven van 0,8 procent van het BNP te weinig. En vinden vaker 250 Euro per hoofd van de bevolking ongeveer goed. Ze vinden dat bedrag minder vaak te veel.
- denken vaker dat hulp helpt en hebben meer vertrouwen in de kwaliteit van de besteding.
- vinden beduidend vaker dat men zelf moreel verplicht is persoonlijk iets te doen aan ontwikkelingssamenwerking.
- doen vaker zelf iets voor mensen in ontwikkelingslanden.
- hebben verleden jaar vaker gegeven. Overigens geen hoger, maar een gemiddeld bedrag.
- vinden vaker dat wij in Nederland er mede schuld aan hebben dat het slecht gaat in de ontwikkelingslanden.

Tom van Veen, september 2006

Millenniumdoelen

Vraag: "Heeft u wel eens van de Millenniumdoelen gehoord?" 27% heeft ervan gehoord, 70% niet. De uitkomst is niet te vergelijken met de NCDO-onderzoeken specifiek inzake de millenniumdoelen, waarin een andere vraagstelling en context gehanteerd wordt.